

(א) מסכת בבא בתרא חזקת הבתים מז: "אמר רב הונא תלוייהו וזבין זביניה זביני" ופירש רשב"ם, וז"ל "ודוקא מכר אבל מתנה לא הויא מתנה דכיון דלא מקבל מידי לא גמר ומקני"

(ב) מ"ט? כל זמזבין איניש אי לאו דאניס לא הוה מזבין ואפילו הכי זביניה זביני! ודילמא שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחריני?

(ג) אלא כדתניא יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני- וע' תוס' ד"ה אילימא דכל דבר שהוא מחוייב לעשות הוי כמו מכר והכא הרי הוא מחוייב להביא קרבן ולקמן נמי מחוייב הוא לגרש אשתו

(ד) ודלמא שאני התם דניחא ליה דתיהוי ליה כפרה

(ה) ואלא מסיפא וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני – ודילמא שאני התם דמצוה לשמוע דברי חכמים. [וע' רמב"ם הידועים פ"ב דגירושין הלכה כ' דבעצם כל ישראל רצה לשמוע המצוה ורק יצרו תקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו ע"ש ובלחם משנה למה באמת צריך לאריכות הזה כיון דקיימא לן תלוייהו וזבין זביניה זביני]

(ו) ומסיק הגמרא, "אלא סברא הוא אגב אונסיה גמר ומקנה"

(ז) וע' שם בהמשך הסוגיא דגם בקידושין היכא דכופה לקבל קידושין הוי קידושין, אבל מר בר רב אשי סבר דכיון דעשה שלא כהוגן עשה לו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן קידושין מיניה. ע"ש.

(ח) ע' משנה גיטין נה: דבזמן הרוגי מלחמה, לא היה דין סקריקין והיכא דנתן קרקע שלו מפחד מיתה, חל קנין. "קמייטא ומציעתא כיון דקטלי אגב אונסיה גמר ומקני". וע' רש"י ד"ה לקטלוהו- "הלכך אגב אונסיה כי א"ל שא קרקע זו והניחני אקנייה ניהליה בלב שלם וקיימא לן תלואו וזבין זביניה זבינא.

(ט) והקשה הב"י חושן משפט סימן רה, וז"ל וא"ת הא בהניזקין וכו' ומשמע מהכא דעל ידי אונס בלא דמים נמי גמר ומקני? ומתחילה מצדד לומר דאונס מיתה גמר ומקנה טפי. אבל דחה זה דפעמים אונס יסורין יותר חמור לאנשי. והביא רשב"א דתירץ דשאני סקריקין דכבר מייאשי מנחלתם בלאו הכי.

(י) "ולי נראה לתרץ בענין אחר דכשהאנס אומר תן לי קרקע זו, ואי לא קטילנא לך ודאי לא גמר ומקני אלא אם כן נתן לוד דמים, אבל כשאין האנס תובע ממנו כלום אלא שהוא רוצה להורגו וזה נותן לו קרקעו כדי שיניחנו ודאי שאף בלא דמים גמר ומקני, ומשום הכי בשתי גזירות כיון שהופקרו להריגה האנס היה בא להרגו בלא שיתבע ממנו קרקעו וזה היה פודה עצמו בקרקעו וגמר ומקני" ע"ש.

(יא) והגאון רב אשר ווייס שליט"א העמיס חילוק זה בלשון הגמרא לעיל "שאני אונס דנפשיה מאונס דאחריני"

(יב) ובחילוק זה של הב"י תירצו האחרונים ע' קובץ שעורים מסכת כתובות אות ח) סתירה בדברי הרמב"ם

(יג) הלכות יסודי התורה פ"ה ה' ד', וכל מי שנאמר בו יהרג ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם, ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין צריך לומר שאין ממיתין אותו בית דין אפילו הרג באונס שאין מלקין וממיתין אלא לעובר ברצונו ובעדים והתראה"

(יד) ובהלכה ו' שם, כענין שאמרו באונסין כך אמרו בחלאים כיצד מי שחלה ונטה למות ואמרו הרופאים שרפואתו בדבר פלוני מאיסורין שבתורה עושין ומתרפאין בכל איסורין שבתורה במקום סכנה חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכת דמים שאפילו במקום סכנה אין מתרפאין בהן. ואם עבר ונתרפא עונשין אותו בית דין עונש הראוי לו".

(טו) ומ"ש אונס נכרי מאונס חולי? אלא גבי נכרי, דנאנס על עצם המעשה, נחשב אונס, ופטור, משא"כ חולי דאינו נאנס על עצם מעשה, רק דהוא עשה כן מצד פחד מיתה באופן דאסור, חייב בעונש ב"ד.

(טז) וביסוד זה יש ליישב ג"כ קושיא על שיטת הראב"ד חובל ומזיק פ"ח דנחלקו הרמב"ם והראב"ד אם אונסוהו עובדי כוכבים למסור ביד ממון חבירו, דלהרמב"ם חייב לשלם להניזק, ולהראב"ד פטור. והקשו על הראב"ד מה דמצינו בב"ק ס' דדויד המלך היה חייב לשלם לישראלים עבור הגדיש ששרפו כדי להנצל מהפלשתים. וי"ל כנ"ל, דחלוק אונס על עצם מעשה מעשיית מעשה להציל מפחד מיתה.

(יז) עוד מצינו חילוק זה, דבריש מסכת כתובות איתא דאשה מותרת לבעלה היכא דנאנס מהגמון, אבל גבי אסתר מצינו דכיון דנכנס בדעת כדי להציל את ישראל נאסרה למרדכי. והיינו כנ"ל.

(יח) ע' שו"ע רה דאיתא דהיכא דמוסר מודעא בפני עדים, והכיר העדים את האונס, מהני המודעא לבטל המקח.

(יט) וע' שו"ע חו"מ ס' רה יב, "באיזה אונס אמרו שהוא מבטל המקח באונס דאתי ליה מאחריני אבל באונס דאתי ליה מנפשיה כגון מי שמוכר מפני שהוא דחוק למעות לא ואפי' באונס דאתי ליה מאחריני דוקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסוהו למכור אלא ליתן מעות ומחמת שלא היו לו המעות הוצרך למכור לא הוי אונבא וזיבינה זביני. והוא ג"כ כחילוק הנ"ל.

Coercion

- 1) The gemara tells us that a coerced sale is valid. However, a coerced gift is not.
- 2) The Bais Yosef asks from the gemara in gitten that states that a gift given to bride the murderer is a valid gift.
- 3) The bais Yosef distinguishes between when the actual act is forced, than the gift is void, versus when the person is under pressure and initiates a gift on his own.
- 4) This distinction also explains why the rambam rules that if one buckles under pressure and commits one of the cardinal sins instead of giving up their life they are not punished. While is a sick person violates a cardinal sin to cure himself, he is punished.
- 5) This also explains why if a woman is raped she is permitted to her husband while if a woman volunteers herself to save another she becomes forbidden to her husband.
- 6) If one declares his duress before the transaction, the transaction is void. However, this only applies when the actual sale was forced. But if one was forced to raise money and sells a propertyA to raise the funds, this is not a coercion on the actual sale and the sale is valid.